

УДК 336.113.12

Шелудько С. А.,

s.szeludko@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-0636-4940,

Researcher ID H-4614-2016,

к.е.н., доц., докторант кафедри публічних фінансів, Державний податковий університет, м. Ірпінь

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню теоретико-методологічних засад інституціонального забезпечення як ключового елемента управління фінансовою безпекою держави. Сучасні виклики, зокрема повномасштабне вторгнення в Україну, підкреслюють необхідність структурованої системи інститутів, здатної гарантувати стабільність фінансової сфери та захист фінансових інтересів суспільства. Підкреслено відсутність узгодженого підходу до визначення сутності та структури інституціонального забезпечення. Актуальність дослідження обумовлена залежністю ефективності управління фінансовою безпекою держави від гармонійної взаємодії формальних і неформальних інститутів, а також від здатності протистояти зовнішнім викликам. Метою дослідження є визначення сутності інституціонального забезпечення на основі принципів нового інституціоналізму, розробка його архітекτονіки та обґрунтування місця загроз у цьому забезпеченні. Запропоновано авторський підхід до формування системи інклюзивного інституціонального забезпечення, яке має сприяти реалізації універсальних фінансових інтересів. Розроблено узагальнену архітекτονіку інституціонального забезпечення, що складається з трьох підсистем: нормативної, організаційної та функціональної. Представлено власну дефініцію інституціонального забезпечення як системи інклюзивних інститутів, що інтегрує формальні й неформальні правила, органи та процедури, спрямовані на формування та підтримку необхідних і достатніх умов для реалізації універсальних фінансових інтересів суспільства та належного розвитку фінансової сфери національної економіки. Досліджено інституційні загрози (корупція, тіньова економіка, відмивання грошей тощо), що інтерпретуються як девіації інститутів нормативного, організаційного та функціонального забезпечення. Перспективи подальших досліджень полягають в аналізі ефективності інституціонального забезпечення управління фінансовою безпекою в Україні в умовах повномасштабного вторгнення.

Ключові слова: фінансова безпека, інституціональне забезпечення, інклюзивні інститути, інституційні девіації, інституційна спроможність.

Sheludko S. A.,

s.szeludko@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-0636-4940,

Researcher ID H-4614-2016,

Ph.D., Associate Professor, Doctoral Degree Studies Candidate of the Department of Public Finance, State Tax University, Irpin

INSTITUTIONAL FRAMEWORK FOR MANAGING THE FINANCIAL SECURITY OF THE STATE

Abstract. The paper is devoted to the investigation of the theoretical and methodological foundations of institutional framework as a critical element in managing the financial security of the state. Contemporary challenges, notably the full-scale invasion of Ukraine, highlight the necessity for a structured system of institutions capable of ensuring the stability of the financial sector and protecting the financial interests of society. The absence of a consensus-driven approach to defining the essence and structure of institutional framework is underscored. The relevance of the study arises from the dependence of effective state financial security management on the harmonious interplay between formal and informal institutions, as well as their capacity to resist external challenges. The objective of the research is to elucidate the essence of institutional framework based on the principles of new institutionalism, to develop its architectonics, and to substantiate the role of threats within this concept. The original approach is proposed for the formation of a system of inclusive institutional framework, designed to promote the implementation of universal financial interests. The comprehensive architectonics of institutional framework has been developed, encompassing three subsystems: normative, organizational, and functional. The author offer own definition of institutional framework as a system of inclusive institutions that integrates formal and informal rules, bodies, and procedures, aimed at establishing and maintaining the necessary and sufficient conditions for the implementation of society's universal financial interests and the proper development of the financial sector within the national economy. The study further explores institutional threats, such as corruption, shadow economy, and money laundering, which are interpreted as deviations within the institutions

of normative, organizational, and functional framework. Prospects for future research lie in analyzing the effectiveness of institutional framework in managing financial security in Ukraine under the conditions of the full-scale invasion.

Key words: financial security, institutional framework, inclusive institutions, institutional deviations, institutional capacity.

JEL Classification: G28, E61, O17

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2025-84-30>

Постановка проблеми. Наявність комплексу дієвих правил, виконавців і процедур є неодмінною умовою ефективного забезпечення будь-якої управлінської діяльності, зокрема в сфері фінансової безпеки. Злагодженість інституціональних основ набуває особливої значущості в кризові періоди, у першу чергу в часи виняткових потрясінь неекономічної генези: стихійних лих, пандемій, воєн. Однак побудова та калібрування раціонального нормативно-правового та організаційного забезпечення управління фінансовою безпекою держави має ґрунтуватися на науково визначених закономірностях взаємодії суспільних інститутів. Це актуалізує профільне дослідження теоретико-методологічних засад формування інституціональної структури в сфері публічних фінансів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняному науковому дискурсі питання інституціонального забезпечення традиційно належать до сфери юриспруденції та наук із державного управління, оскільки стереотипно на першому плані перебувають правові та владні інститути. Серед економістів особливі студії інституціональним основам економічної, фінансової безпеки та їх елементів присвятили, зокрема, О. Барановський, З. Варналій, Н. Давиденко, Ю. Коваленко, В. Макогон, С. Онишко, С. Онищенко, І. Ружицький, С. Свірко, А. Чорновол. Серед дослідників досі немає узгодженого погляду на зміст інституціонального забезпечення. Перша група авторів ототожнює досліджувану категорію з інфраструктурою забезпечення безпеки: як сукупність органів влади [1, с. 312-313; 6] або механізм взаємодії між фінансовим, фіскальним і нефіскальним секторами економіки [9, с. 146-147]. Другу групу поглядів можна назвати біхевіористичною: представники цього підходу розглядають інституціональне забезпечення як комплекс інститутів поведінки [10, с. 33], правил, норм і процедур [8, с. 14]. Окремі науковці пропонують більш каузальні дефініції, аналізуючи зміст досліджуваної категорії з точки зору мотивів дослідження: через інституціональні загрози та ризики [3, с. 140], проблем забезпечення стійкості державних фінансів [7, с. 212-213], правову ієрархію руху грошей [14, с. 7], формалізацію діяльності органів державного фінансового контролю [4, с. 78]. Хоча фактологічний та конкретно-історичний підхід є виразною рисою теорії інституціоналізму, формування раціональних засад інституціонального забезпечення управління фінансовою безпекою держави передбачає обґрунтування універсальних методологічних принципів, оскільки динаміка перетворень у фінансовій сфері

суттєво випереджає будь-які точкові реформи механізму її державного регулювання. Зазначене обґрунтовує нагальність подальших наукових розвідок з метою напрацювання відповідних підходів до дієвого структурування інституціонального забезпечення, зокрема в умовах воєнних шоків.

Постановка завдання. Враховуючи мотивацію та результати попередніх досліджень, метою цієї статті є визначення сутності інституціонального забезпечення на засадах нового інституціоналізму, обґрунтування архітекτονіки інституціонального забезпечення управління фінансовою безпекою держави та визначення місця інституційних загроз у ньому.

Виклад основного матеріалу дослідження. У науковому дискурсі з фінансової безпеки повсюдно вживаються конкуруючі поняття: забезпечення та управління безпекою. Варто погодитися з тезою О. Барановського про те, що управління фінансовою безпекою є процесом її забезпечення шляхом захисту фінансових інтересів різного рівня [1, с. 302]. Такий підхід найкраще ілюструє сучасне розуміння спрямованості фінансової безпеки держави до аксіологічних потреб суспільства, а саме: тих універсальних фінансових інтересів, досягнення та захист яких визначають ступінь розвитку фінансового сектора національної економіки. Управлінська діяльність у цій сфері має спиратися на структурований та систематизований комплекс принципів, інструментів і процедур, що поєднує об'єктивність визначених цілей із суб'єктивізмом у способах їх досягнення. Відтак заходи з формування, становлення та неперервного вдосконалення інституціонального забезпечення стають в один ряд із такими критично важливими завданнями управління фінансовою безпекою держави, як координація макрофінансових політик, гармонізація публічних і приватних фінансових мотивів, дифузія цифрових технологій у регуляторні процеси.

Ще одним протиріччям у дослідженнях інституціонального забезпечення є дискусійний характер ключових термінів: “інституціональний” (такий, що має стосунок до інституту) та “інституційний” (такий, що належить до інституції). Спеціальне дослідження А. Помази-Пономаренко дає підстави науковиці ототожнювати інституційне з правовим, а інституціональне - з організаційним, тобто обертати семантичні ознаки цих понять [11, с. 20]. Хоча позиція дослідниці передбачає розгляд інституціонального як більш загальної категорії, з чим складно не погодитися, більш слушною все ж є думка авторів, які визнають примат інституціонального забезпечення як такого, що відображає процеси

формування та еволюції інститутів та інституцій [12, с. 37], уособлює здатність до регулювання в певній сфері на засадах нормативних і аксіологічних обмежень [2, с. 87]. У випадку ж управління фінансовою безпекою держави доцільно говорити саме про інституціональне його забезпечення, що включає як сукупність фундаментальних інститутів (формальних і неформальних), які визначають глибинні вектори реалізації процесу управління, так і систему інституцій (установ), що уможливають практичний рух управлінського механізму.

З огляду на тематику цієї статті важливо навести постулат нового інституціоналізму про питання міри та способу участі держави в економічній діяльності суспільства. Представники цієї школи розглядають “економічну владу” не лише крізь класичну оптику джерел, масштабів, форми, методів і наслідків, але й в інтеграції з історичною, соціологічною та політичною наукою, аналізуючи конфлікти інтересів, суспільні трансформації (революції, демократичні реформи), процеси монополізації та демонополізації як середовище та чинники економічного розвитку. Результати досліджень нових інституціоналістів і першого, і другого покоління засвідчили провідну роль ціннісних інститутів: моралі, етики, визнання особистої свободи (в т.ч. економічної). Зокрема, Нобелівський лауреат 1993 р. Д. Норт визнавав недосконалість державного примусу [12, с. 41], відтак наявність чітких “правил гри” у вигляді формальних і неформальних інститутів має скеровувати регуляторні процеси до належного рівня ефективності. Його послідовники, лауреати Нобелівської премії 2024 р. Д. Аджемоглу, С. Джонсон і Дж. Робінсон емпірично довели вплив раціональних і нераціональних правил на економічний розвиток і добробут суспільства, пропонуючи розділяти інститути на інклюзивні (такі, що заохочують індивідів до активної участі в економіці) та екстрактивні (такі, що зосереджують ресурси в руках еліти та перешкоджають економічному розвитку). Враховуючи вже згадану аксіологічну природу фінансової безпеки, можна стверджувати, що лише інклюзивні норми здатні забезпечити захист фінансових інтересів суспільства, відтак повага до прав і прозорість управлінської діяльності мають бути покладені в основу інституціонального забезпечення безпеки.

Отже, виходячи з постулатів нового інституціоналізму, управління фінансовою безпекою держави має суворо вкладатися в інституціональне забезпечення, під яким варто розуміти систему інклюзивних інститутів, що інтегрує формальні й неформальні правила, органи та процедури, спрямовані на формування та підтримку необхідних і достатніх умов для реалізації універсальних фінансових інтересів суспільства та належного розвитку фінансової сфери національної економіки.

Оскільки інституціональне забезпечення є системою, тобто сукупністю взаємопов’язаних елементів, доцільно встановити базові підсистеми, що його формують. Серед науковців досі відсутня єдність щодо цього питання. Так, розроблений І. Миколенко механізм забезпечення економічної безпеки підприємства включає регуляторний, організаційний, ресурсний та ринковий компоненти, що забезпечують ефективне управління складовими безпеки [8, с. 15]. Втім, такий підхід не дозволяє ані розмежувати формальні та неформальні інститути, ані визначити їхню інклюзивність. На прикладі інституційного забезпечення публічних фінансів колектив авторів пропонує розлогий перелік його складових, серед яких як формальні (центральні та місцеві органи влади), так і неформальні (громадські та професійні організації), що поділяються на суб’єктів планування, формування та координації, суб’єктів контролю та суб’єктів соціального спрямування публічних фінансів [14, с. 7-9]. Не заперечуючи таку класифікацію, варто зазначити, що цей підхід надає інститутам виключно суб’єктного статусу, лишаючи поза увагою власне правила та норми. Окремо дослідники наголошують на важливості дотримання транспарентності публічних фінансів [14, с. 8], що заслуговує на підтримку. Дослідження І. Ружицького пропонує матричний розподіл формальних і неформальних інститутів забезпечення економічної безпеки відносно її складових: інформаційно-аналітичної, забезпечувальної, функціонально-інструментальної та результативно-цільової [13, с. 325]. Попри новаторство такого підходу, автор фактично зводить формальні інститути до законодавства, з чим складно погодитися. Недостатньо зрозуміло також, у чому полягає різниця між забезпечувальною та функціонально-інструментальною складовими, оскільки набір відповідних інститутів доволі легко звести в рамках одного структурного напрямку.

Найбільш виваженим можна назвати підхід, запропонований С. Онищенко щодо структури інституційного забезпечення бюджетної безпеки України. Авторка влучно розділяє відповідні інститути на інституційно-правове (законодавство) та інституційно-організаційне (органи влади, установи, організації) забезпечення, окремо зазначаючи неформальні правила (звичаї, традиції, кодекси, норми поведінки, культурні цінності) [10, с. 35]. Хоча розподіл складових інституційно-організаційного забезпечення на інфраструктурні та структурні інституції є неабияким, запропонований підхід є цілісним і має прикладну орієнтацію.

Грунтуючись на раціональних елементах попередніх досліджень доцільно запропонувати власне бачення архітекτονіки інституціонального забезпечення управління фінансовою безпекою держави (рис. 1).

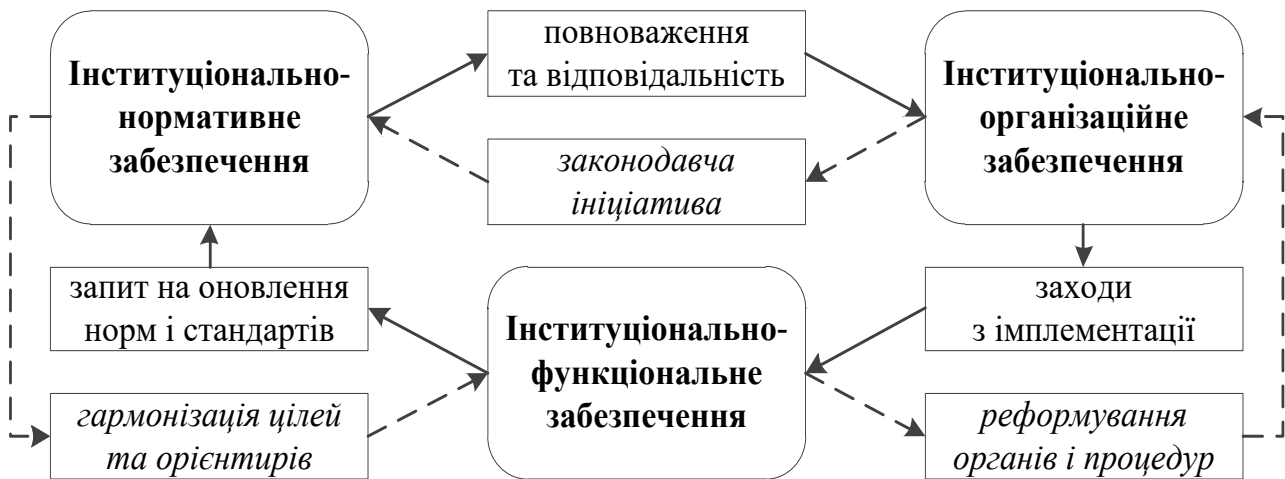

Рис. 1. Архітектура інституціонального забезпечення управління фінансовою безпекою держави

Джерело: розроблено автором на підставі [1; 10; 13-14]

Представлений на рис. 1 підхід до структуризації інституціонального забезпечення в загальних рисах ілюструє архітектуру формування та функціонування належної системи інститутів управління фінансовою безпекою держави. На відміну від попередніх напрацювань, пропонується поділяти всю сукупність елементів інституціонального забезпечення на три підсистеми: нормативну, організаційну та функціональну. Кожне з цих утворень складається з формальних і неформальних інститутів, вичерпний перелік яких є підрядним до конкретно-історичних і географічних умов, тобто характеризується національною специфікою. В загальному вигляді можна навести такі основні елементи інституціонального забезпечення управління фінансовою безпекою держави:

1. На рівні *інституціонально-нормативного забезпечення*: національне, міжнародне та локальне право, міжнародні, ринкові, галузеві та технічні стандарти (формальні інститути); мораль, релігія, звичаї та традиції, наука, культура, ментальність (неформальні інститути).

2. На рівні *інституціонально-організаційного забезпечення*: міжнародні інституції, парламент, уряд, консультаційно-координаційні органи, спеціальні органи фінансової безпеки: фінансові регулятори, податкові та митні органи, казначейство, органи фінансового контролю, розвідки та поліції, органи соціального забезпечення, звітності та статистики (формальні інститути); ринкові об'єднання, професійні спілки, експертні платформи, наукові спільноти, громадські організації, бізнес-клуби (неформальні інститути).

3. На рівні *інституціонально-організаційного забезпечення*: макрофінансові політики, галузеві стратегії, ринкові регламенти, державні програми, адміністрування, моніторинг, санкції, ринкові інтервенції (формальні інститути); мотивація, лобіювання, медіація, експертиза, дорадництво, адвокація (неформальні інститути); інтегральним інститутом є формальні (стратегічні, тактичні) та неформальні комунікації.

До того ж, єдність інституціонально-організаційного та інституціонально-функціонального забезпечення формує інституційну спроможність органів управління фінансовою безпекою держави, що на підставі напрацювань О. Баштанник [2, с. 87] можна визначити як здатність уповноважених державою органів виконувати стратегічно спрямовану та науково обґрунтовану діяльність із реалізації відповідних макрофінансових політик (фіскальної, монетарної, макропруденційної, валютної, боргової тощо).

Важливим питанням у формуванні інституціонального забезпечення управління фінансовою безпекою є місце інституційних загроз у ньому. Це обґрунтовується тим, що реалізація учасниками фінансових відносин своїх інтересів відбувається з урахуванням дії чинників зовнішнього середовища, а здатність інституцій впливати на фінансову інфраструктуру є опосередкованою через неконтрольовані зовнішні події [5, с. 165-166].

До таких чинників С. Онищенко пропонує відносити дисфункціональні інститути, зокрема корупцію та тіньову економіку [10, с. 37]. З. Варналій розширює цей перелік, додаючи також рейдерство, офшоризацію та тіньову парадержаву, назагал називаючи їх інституційними деформаціями [3, с. 140].

Варто визнати, що будь-який перелік подібних чинників не буде вичерпним через розмаїтість та невинну еволюцію способів несвідомих економічних агентів вийти з підпорядкування законодавству та органам регулювання та нагляду. Доцільно все ж додати ще кілька суто фінансових загроз: відмивання грошей (ML), уникнення оподаткування та розмивання податкової бази (BEPS), створення фінансових пірамід, кібершахрайство. Якщо проаналізувати механізм виникнення та реалізації цих і подібних явищ, нескладно встановити, що основною передумовою є порушення в роботі, помилки та суперечливість інституціонального забезпечення. Відтак ці дисфункціональні інститути або інституційні деформації є нічим іншим, як

девіаціями інституціонального забезпечення управління фінансовою безпекою держави. Іншими словами, зовнішні чинники набувають характеру загроз лише у випадку відхилення (відмови) від дотримання належних інститутів нормативного, організаційного та функціонального забезпечення. Якщо така відмова є усвідомленим породженням апарату державного управління, вказані інститути деформуються до стану екстрактивних і призводять до економічного занепаду нації шляхом поступової ізоляції ресурсів і автаркізації ринків.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Інституціональне забезпечення відіграє ключову роль у формуванні ефективної системи управління фінансовою безпекою держави, особливо в умовах криз неекономічного походження, таких як пандемії чи війни. Побудова структурованої інституціональної системи є необхідною умовою для захисту фінансових інтересів суспільства та розвитку фінансового сектору національної економіки. Ґрунтуючись на принципах нового інституціоналізму, таке забезпечення має охоплювати як формальні інститути (законодавство, органи влади), так і неформальні (мораль, традиції, наука), забезпечуючи їхню гармонійну взаємодію.

Запропонована архітектоніка інституціонального забезпечення включає три рівні: нормативний, організаційний та функціональний, кожен із яких відіграє власну роль у створенні умов для реалізації макрофінансових політик та підтримці стабільності фінансової системи. Увага державної влади при формуванні такого забезпечення має бути приділена інклюзивним інститутам, які сприяють прозорості та залученню суспільства до економічних процесів та є запорукою захисту універсальних фінансових інтересів.

Інституційну спроможність органів управління фінансовою безпекою держави доцільно визначати як їхню здатність до здійснення стратегічно обґрунтованої діяльності з реалізації макрофінансових політик. У разі низького рівня такої спроможності або відхилення від належного інституціонального забезпечення зовнішні чинники породжують інституціональні девіації (корупція, тіньова економіка, відмивання грошей тощо), що є загрозами фінансовій безпеці та можуть спричинити економічний занепад.

Подальші дослідження мають бути зосереджені на аналізі рівня структурованості та дієвості інституціонального забезпечення управління фінансовою безпекою в Україні в умовах повномасштабного вторгнення, зокрема шляхом міждержавної компаративістики та розробки методики оцінювання ефективності інституційної взаємодії в процесі реалізації макрофінансових політик.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановський О. І. Філософія безпеки : монографія : у 2 т. К. : УБС НБУ, 2014. Т. 1. 831 с.
2. Баштанник О. В. Інституціональна/інституційна спроможність інститутів політичної системи як аналітична категорія та функціональний аспект публічного управління. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2023. № 2 (80). С. 83-88. DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2023.2.15>.
3. Варналій З. С. Економічна безпекологія: сутність, особливості України в добу сучасних викликів та загроз : монографія. К. : Знання України, 2025. 358 с.
4. Грицишен Д. О., Свірко С. В., Супрунова І. В. Інституалізація державної фінансово-контрольної діяльності як інструмента бюджетної безпеки країни. *Економіка, управління та адміністрування*. 2021. № 2 (96). С. 77-84. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2021-2\(96\)-77-84](https://doi.org/10.26642/ema-2021-2(96)-77-84).
5. Давиденко Н. М. Розвиток інфраструктури фінансового ринку України. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 23. С. 163-167.
6. Кміть В. М., Білаш Ю. В. Роль та місце державного нагляду в інституціональному механізмі здійснення фінансової політики України. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-34>.
7. Макогон В. Д. Інституційне забезпечення стійкості системи державних фінансів. *Економічний вісник університету*. 2021. № 48. С. 209-215. DOI: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2021-48-209-215>.
8. Миколенко І. Г. Інституціональний механізм забезпечення економічної безпеки підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2025. Т. 10. № 1. С. 12-16. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-1-1>.
9. Онишко С. В., Чубенко В. Ю. Становлення та рівень розвитку інституційної інфраструктури фінансової безпеки України. *Молодий вчений*. 2022. № 9 (109). С. 144-149. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-9-109-31>.
10. Онищенко С. Інституційне забезпечення бюджетної безпеки України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2016. № 5 (182). С. 31-38. DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2016/182-5/5>.
11. Помаза-Пономаренко А. Л. Обшир інституційної й інституціональної спроможності системи публічного управління України. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2023. Вип. 6. С. 18-24. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.6.2>.
12. Радіонов Ю. Д. Інституціональна теорія в розвитку економічної науки. *Економіка України*. 2021. № 4 (713). С. 30-50. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.04.030>.
13. Ружицький І. Ю. Напрями інституційного регулювання економічної безпеки України. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 1. С. 324-328. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-290-1-56>.
14. Чорновол А. О., Неміш Ю. В., Білявська О. Б. Інституційне забезпечення публічних фінансів. *Інноваційна економіка*. 2021. № 5-6 (88). С. 5-12. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2021.5-6.1>.

REFERENCES

1. Baranovskyi, O. I. (2014), *Filosofia bezpeky : monohrafiia : u 2 t.*, UBS NBU, K., t. 1, 831 s.
2. Bashtannyk, O. V. (2023), *Instytuttsional-na/instytutsiina spromozhnist instytutiv politychnoi systemy yak analitychna katehoriia ta funktsionalnyi aspekt publichnoho upravlinnia, Derzhava ta rehiony. Seriia: Publichne upravlinnia i administruvannia*, № 2 (80), s. 83-88. DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2023.2.15>.
3. Varnalii, Z. S. (2025), *Ekonomichna bezpekohiia: sutnist, osoblyvosti Ukrainy v dobu suchasnykh vyklykiv ta zahroz : monohrafiia*, Znannia Ukrainy, K., 358 s.
4. Hrytsyshen, D. O., Svirko, S. V. and Suprunova, I. V. (2021), *Instytutualizatsiia derzhavnoi finansovo-kontrolnoi diialnosti yak instrumenta biudzhetnoi bezpeky krainy, Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, № 2 (96), s. 77-84. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2021-2\(96\)-77-84](https://doi.org/10.26642/ema-2021-2(96)-77-84).
5. Davydenko, N. M. (2017), *Rozvytok infrastruktury finansovoho rynku Ukrainy, Prychornomorski ekonomichni studii*, vyp. 23, s. 163-167.
6. Kmit, V. M. and Bilash, Yu. V. (2021), *Rol ta mistse derzhavnoho nahliadu v instytuttsionalnomu mekhanizmi zdiisnennia finansovoi polityky Ukrainy, Ekonomika ta suspilstvo*, vyp. 31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-34>.
7. Makohon, V. D. (2021), *Instytuttsiine zabezpechennia stiikosti systemy derzhavnykh finansiv, Ekonomichniy visnyk universytetu*, № 48, s. 209-215. DOI: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2021-48-209-215>.
8. Mykolenko, I. H. (2025), *Instytuttsionalnyi mekhanizm zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv, Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, t. 10, № 1, s. 12-16. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-1-1>.
9. Onyshko, S. V. and Chubenko, V. Yu. (2022), *Stanovlennia ta riven rozvytku instytutsiinoi infrastruktury finansovoi bezpeky Ukrainy, Molodyi vchenyi*, № 9 (109), s. 144-149. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-9-109-31>.
10. Onyshchenko S. (2016), *Instytuttsiine zabezpechennia biudzhetnoi bezpeky Ukrainy, Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*, № 5 (182), s. 31-38. DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2016/182-5/5>.
11. Pomaza-Ponomarenko, A. L. (2023), *Obshyr instytutsiinoi y instytuttsionalnoi spromozhnosti systemy publichnoho upravlinnia Ukrainy, Dniprovskiyi naukovyi chasopys publichnoho upravlinnia, psykholohii, prava*, vyp. 6, s. 18-24. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.6.2>.
12. Radionov, Yu. D. (2021), *Instytuttsionalna teoriia v rozvytku ekonomichnoi nauky, Ekonomika Ukrainy*, № 4 (713), s. 30-50. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.04.030>.
13. Ruzhytskyi, I. Yu. (2021), *Napriamy instytutsiinoho rehuliuвання ekonomichnoi bezpeky Ukrainy, Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, № 1, s. 324-328. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-290-1-56>.
14. Chornovol, A. O., Nemish, Yu. V. and Biliavska, O. B. (2021), *Instytuttsiine zabezpechennia publichnykh finansiv, Innovatsiina ekonomika*, № 5-6 (88), s. 5-12. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2021.5-6.1>.

Стаття надійшла: 24.06.2025

Стаття прийнята: 20.11.2025

Стаття опублікована: 30.12.2025